

ONTWERP URGENTIE PROGRAM ARP, CHU EN KVP

Een stuurgroep van A.R.P., C.H.U. en K.V.P. heeft op 14 oktober 1970 de tekst gepubliceerd van een ontwerp-urgentieprogram van A.R.P., C.H.U. en K.V.P.

De stuurgroep werd ingesteld door de besturen van de drie partijen, daartoe gemachtigd door respectievelijk het Partij Convent, de Unieraad en de Partijraad.

De partijbesturen zullen zich met het ontwerp bezighouden, waarna wellicht nog een aantal wijzigingen wordt aangebracht.

Op 12 december zullen Partij Convent, Unieraad en Partijraad het definitieve ontwerp behandelen.

Ter informatie drukken wij hierbij de letterlijke tekst van het ontwerp af.

I UITGANGSPUNT EN PERSPECTIEF

1. Op velerlei gebied zijn er ontzaglijke ontwikkelingen aan de gang. Wetenschap en technologie bieden onvermoeide mogelijkheden voor meer welvaart en welzijn. Zij leveren tegelijkertijd in toenemende mate risico's op, zij kunnen een bedreiging vormen voor een harmonieuze en vreedzame samenleving. De uitdaging van de 70er jaren is de ontwikkelingen in goede banen te leiden met de visie op mens en samenleving als uitgangspunt. Dat is het bewaren van Gods Schepping voor vernietiging en het voorkomen dat de mens een speelbal wordt van economische of politieke macht, een willoos voorwerp van wetenschap en techniek. Zijn bestemming is immers het dragen van eigen verantwoordelijkheid als mens en medemens, die naar het beeld van God geschapen is.

2. De drie samenwerkende partijen staan — zoals gezegd neergelegd in hun rapport 'Evangelie en politiek' — een politiek voor die geïnspireerd wordt door het evangelie. Daarin ligt een hoopvol perspectief voor mens en samenleving vanuit de opdracht tot naastenliefde en wederzijdse saamhorigheid.

3. Zij willen streven naar een maatschappij waarin de bijbelse gerechtigheid meer gestalte krijgt, het welzijn van allen wordt gediend en de mens zijn vrijheid en verantwoordelijkheid kan beleven. In deze zin moet de samenleving worden vernieuwd en meer menswaardig gemaakt. Inspraak en medezeggenschap van alle betrokken groepen is daarvoor onmisbaar. Tot behoud van de persoonlijke vrijheid en verantwoordelijkheid van alle mensen dient de overheid de openbare orde te handhaven en de veiligheid van haar onderdanen te waarborgen.

4. Het gehele overheidsbeleid zal het karakter moeten dragen van een welzijnsbeleid, waarin economische groei, wetenschappelijke kennis en technische vooruitgang dienstbaar zijn gemaakt aan het welzijn — geestelijk en lichamenlijk — van alle mensen, hier en overal.

5. Het buitenlands beleid dient het karakter te dragen van een vredesbeleid, gericht op de rechtvaardige samenleving van alle volkeren.

6. Op het vlak van de overheidsuitgaven gaan wij voor de komende kabinetsperiode uit van de volgende prioriteiten (in alfabetische volgorde):

1. Herziening van het *basisonderwijs*;
2. het *bejaardenbeleid*;
3. het *defensiebeleid*;
4. het beleid ten aanzien van de *kleine zelfstandigen*;
5. *krotopruijing*;
6. bevordering van de *milieuhygiëne*;
7. opvoering van de *ontwikkelingshulp*;
8. het *regionale beleid*;
9. maatregelen t.b.v. de *werkende jongeren*.

7. De drie samenwerkende partijen hebben getracht op de wezenlijke politieke vragen van deze tijd een antwoord te vinden. Het is een antwoord waaraan ze zich alle drie gebonden achten en dat ook als inbreng moet gelden voor een komend kabinetsprogramma.

II LICHAMELIJKE EN GEESTELIJKE VOLKSGEZONDHEID- MILIEUBEHEER

Een van de belangrijkste aspecten van het welzijnsbeleid is de zorg voor de geestelijke- en lichamenlijke gezondheid. Hierbij zal de komende jaren de nadruk moeten vallen op de zorg voor een gezonde woon-, werk- en leefomgeving (milieubeheer), de preventie en de geestelijke volksgezondheid.

1. MILIEUBEHEER

De toenemende bedreiging van de menselijke gezondheid en de verstoring van het biologisch evenwicht in onze omgeving door de toenemende vervuiling van lucht, water en bodem zal een halt moeten worden toegeroepen. Onderzoek is gewenst naar de factoren die een bedreiging kunnen inhouden van het lichamenlijk en geestelijk welzijn. Naast de uitvoeringsbesluiten op het gebied van de water- en luchtverontreiniging dienen er op korte termijn wetten te

komen tegen bodemverontreiniging en geluidshinder. Ook het stelsel der belastingheffing kan hiertoe worden ingeschakeld. Als uitgangspunt moet gelden dat de 'Verontreiniger betaalt'.

De middellange termijn-planning in E.E.G.-verband zal mede op de milieubeheersing in de lidstaten betrekking moeten hebben.

2. GEZONDHEIDSBESCHERMING

Bij de volksgezondheid zal de nadruk moeten vallen op het voorkomen van ziekten. Niet alleen door de bedreiging vanuit het milieu moet de gezondheid worden beschermd, ook op het gebied van de vroegtijdige opsporing van ziekten, die voor genezing vatbaar zijn, zal grotere activiteit moeten worden ontwikkeld. Dat geldt zeker voor de sterk toenemende welvaartsziekten als hart- en vaatziekten, kanker. Ook systematische gezondheidsvoorlichting, met name bij het onderwijs, is een belangrijk element van gezondheidsbescherming.

3. GEESTELIJKE VOLKSGEZONDHEID

De laatste jaren hebben zich grote wijzigingen voorgedaan in de algemene opvatting over pornografie, homofilie, seksuele- en huwelijksmoraal.

Wij vinden het juist dat de homofilie als medemens wordt gerespecteerd. Dat seksuele voorlichting en -opvoeding en het gebruik van anti-konceptionele middelen als normaal zijn aanvaard, is juist te achten.

Ook in deze tijd zullen normen en waarden moeten gelden. Deze zullen steeds aan het evangelie moeten worden getoetst, in het licht van de ontwikkelingen op het maatschappelijk terrein. Uitgangspunten moeten zijn:

- eerbied voor het menselijk leven;
- eerbied voor het huwelijk;
- respect voor de menselijke waardigheid.

Abortus provocatus

Gelukkig is het aantal gevallen van abortus provocatus belangrijk afgenomen. Wij waarderen uitbreiding van seksuele voorlichting en het beschikbaar

komen van betere vormen van anti-konseptie als een positieve bijdrage daartoe.

Abortus provocatus is in beginsel alleen aanvaardbaar, wanneer naar medisch-sociale indikatie het lichamenlijk en geestelijk welzijn van de moeder ernstig wordt bedreigd.

Pornografie

Terwijl een grotere vrijmoedigheid in kunst en literatuur ten aanzien van seksualiteit op zich aanvaardbaar is, dient onmenselijke en sadistische pornografie in de verbodssfeer te blijven. De overheid moet voorts optreden tegen het nadrukkelijk opdringen van pornografie.

Drugs

Het onoordeelkundig gebruik van verdovende middelen is de laatste jaren onrustbarend toegenomen. Dit vervult ons met zorg. In dit verband pleiten wij voor:

- meer wetenschappelijk onderzoek naar en voorlichting over de gevaren verbonden aan het gebruik van drugs, verdovende middelen en stimulerende middelen;
- de totstandkoming van gespecialiseerde klinieken voor behandeling van verslaafden en van hulp- en adviescentra voor de gebruikers van verdovende middelen;
- herziening van de wetgeving die in elk geval zal moeten betekenen strengere bestraffing van de handelaren en bemoeilijking van de verkrijgbaarheid van verdovende middelen.

III ONDERWIJS EN WETENSCHAPPEN

Het onderwijs moet zich richten op de vorming van jongeren en ouderen tot het dragen van een eigen verantwoordelijkheid in de samenleving van morgen. Daarbij dient de vrijheid van het onderwijs onverkort te worden gehandhaafd. Dit houdt in dat ook in financieel opzicht bijzonder en open-

baar onderwijs gelijke rechten bezitten. Ter verkenning van de plaats en taak van het onderwijs in de maatschappij van morgen is een sociaal-kultureel planbureau noodzakelijk.

Mede tegen deze achtergrond bepleiten wij het volgende:

1. Opzet en inhoud van kleuter- en basisonderwijs dienen ingrijpend te worden herzien. Leerlingenscalen dienen geleidelijk te worden verlaagd;
2. Het is gewenst dat de 'beslissende' schoolkeuze wordt verplaatst van de 12- naar de 15-jarige leeftijd;
3. De situatie van de werkende jongeren dient zoveel mogelijk gelijkwaardig te worden aan die van leeftijdgenoten die voortgezet onderwijs volgen. Daartoe dient geleidelijk een partiële leeren vormingsplicht te worden ingevoerd voor deze jongeren van resp. 15, 16 en 17 jaar;
4. Het hoger beroepsonderwijs en het wetenschappelijk onderwijs moeten zoveel mogelijk op elkaar worden afgestemd;
5. De universitaire opleidingen moeten worden gesplitst in een eerste korte fase die de wetenschappelijke voorbereiding is voor een maatschappelijk beroep en een tweede die vormt tot zelfstandig wetenschappelijk onderzoeker;
6. Geleidelijk moet ter dekking van de kosten van levensonderhoud en als reële bijdrage in de onderwijskosten een stelsel van rentedragende studietoelagen voor alle studerende boven de 18 jaar tot stand komen.

IV REKREATIE, KULTUUR, DIENSTVERLENING

Een welzijnsbeleid vindt mede zijn uitdrukking in het scheppen van optimale kansen voor de vorming en creatieve ontwikkeling, voor sport, en rekreatie voor allen en een aanhoudende zorg voor de diverse groepen maatschappelijk zwakken.

1. Voor het goed functioneren van het

beleid op deze terreinen is het totstandkomen van raamwetten noodzakelijk die ondermeer:

- objectieve normen voor de subsidiëring aangeven, onder eerbiediging van het bestaansrecht van de daarbij betrokken instellingen of organisaties;
- mogelijkheden openen voor overheidssteun aan activiteiten en organisaties die door niet-beroepskrachten worden uitgevoerd c.q. geleid;
- het overleg tussen particuliere instellingen en overheid regelen en de samenwerking tussen de verschillende organisaties stimuleren;
- inspraak geven aan degenen waarop het beleid betrekking heeft (bejaarden in bejaardenwerk, jongeren in jeugdwerk etc.);
- ruimte bieden voor experimenten.

2. De overheid zal, gelet op de toenemende vrije tijd, samen met de particuliere organisaties een 10-jaren plan voor de sport en rekreatie moeten opstellen, met een financieel schema. Hoofdpunten daarbij zijn grote rekreatie-objecten, uitbreiding van de sport-akkommodatie, verbetering van de kaderopleiding en het scheppen van voldoende mogelijkheden tot vrijetijdsbesteding in de directe woonomgeving.

3. De kunstenaars zullen meer moeten worden ingeschakeld bij de inrichting van het woon-, werk- en leefklimaat van de bevolking.

4. Het vormingswerk (buiten schoolverband) zal moeten worden uitgebouwd in de richting van een permanente vorming. Hierbij is intensieve samenwerking tussen vormingsinstellingen, jeugdwerk en onderwijsinstellingen met radio en T.V. noodzakelijk.

5. Voor wat de jonge generatie betreft, zal uitbreiding moeten worden gegeven aan het open jeugdwerk, aan het totstandkomen van jongeren-trefcentra en adviescentra. Jongeren dienen inspraak en medezeggenschap te hebben bij het jeugdbeleid op plaatselijk en landelijk vlak.

6. Bejaarden verdienen bijzondere aandacht. Ter aanvulling van de voorzieningen voor de gehele bevolking zullen in het kader van een gekoördineerd beleid bevorderd moeten worden:

- verdere uitbouw van de pensioen-

voorzieningen, waarbij ook aan een flexibele pensioneringsleeftijd kan worden gedacht;

— de huisvesting van bejaarden bij voorkeur in bejaardenwoningen en service flats;

— uitbreiding van de maatschappelijke dienstverlening, de gezondheidszorg en het kulturele werk voor de bejaarden.

7. De maatschappelijke dienstverlening ten behoeve van de buitenlandse werknemers zal moeten worden uitgebreid. Dit geldt ook voor het werk ten bate van lichamelijk en geestelijk gehandicapten alsmede van onvolledige gezinnen.

8. De overheid dient een gezonde verscheidenheid in de publiciteitsmedia te bevorderen aan de hand van criteria, opgesteld in overleg met alle betrokkenen.

V RUIMTELIJKE ORDENING, VERKEER, VERVOER EN VOLKSHUISVESTING

1. De overheid zal met kracht een goede spreiding van de bevolking en de werkgelegenheid moeten bevorderen. Hiervoor is nodig:

— de versnelde vestiging van industrieën, dienstverlenende bedrijven en overheidsdiensten buiten de Randstad Holland;

— een verdere verbetering van de infrastructuur in de minder dicht bevolkte gebieden en van hun verkeersverbindingen met de Randstad;

— een ruimtelijke rekonstruktie van de Randstad Holland met behoud van het zgn. 'groene hart'.

2. In een nationaal zeehavenbeleid dient de overheid een evenwichtige verdere ontwikkeling van de grote zeehavens te stimuleren. Het accent zal de komende jaren moeten liggen op het Scheldebekken en op het noorden van het land (Eemshaven).

3. Mede ter ontlasting van de wegen en de steden is een krachtige bevordering van het openbaar vervoer gewenst.

4. De verkeersveiligheid vraagt grote aandacht. De overheid dient de veiligheid te stimuleren door het verplicht stellen van periodieke keuring van motorvoertuigen, wettelijke regeling van het rijkschoolwezen en intensivering van het verkeersonderwijs.

5. In het volkshuisvestingsbeleid dient de zorg voor goede en betaalbare huisvesting van de lagere inkomensgroepen, gehandicapten, bejaarden en krotbewoners voorop te staan. Het woningbouwprogramma dient geleidelijk te worden uitgebreid met 2000 à 3000 woningen per jaar, waarbij prioriteit moet worden gegeven aan de krotopruijing, aan bejaarden- en eengezinswoningen. Gemeentebesturen en woningbouwcorporaties dienen hun beleid krachtig te richten op de doorstroming, zodat er woningen beschikbaar komen voor de minder draagkrachtigen.

6. Bij het huurbeleid dient het streven gericht te zijn op het bereiken van kostprijshuren, o.m. door voortzetting van het liberalisatiebeleid, versnelde huurharmonisatie en doorvoering van de wettelijk vastgelegde huuraanpassing. Aan degenen, waarvoor de huur tijdelijk of blijvend te hoog is, dienen individuele huursubsidies te worden verleend.

7. Ten behoeve van de stadsvernieuwing, krotopruijing en woningverbetering dient de uitkering aan gemeenten opnieuw te worden gezien. Betere coördinatie bij de toepassing van de verschillende subsidieregelingen is geboden.

VI HET ALGEMEEN EKONOMISCH BELEID

Het economisch beleid zal tot leidraad moeten hebben: het dienstbaar maken van economische ontwikkelingen en structuren aan het reële welzijn van gewone mensen.

Om zo'n economisch beleid werkelijk te doen slagen, is een effectief Europees economisch beleid onmisbaar.

De lidstaten van de EEG zullen moeten komen tot een verdergaande koördina-

tie van hun beleidsinstrumenten, en hun nationaal beleid moeten inpassen in de Europese planning op middellange termijn.

Daarnaast is ook op het nationale vlak noodzakelijk: de verdere vormgeving aan een **ekonomisch structuurbeleid**

Hierbij moeten vooropstaan:

I De zorg voor voldoende werkgelegenheid en economische groei in de toekomst, ook in kwalitatieve zin;

II De inpassing van onze economische bedrijvigheid in de omraming van een welzijnsbeleid.

I De zorg voor voldoende werkgelegenheid en economische groei in de toekomst vereist om een sociaal economische programmering op middellange termijn, waarbij — met inschakeling van het bedrijfsleven:

— systematisch de bestaande of toekomstige zwakke punten in de bedrijfstakken worden opgespoord;

— de kwaliteit van de voortbrenging en van de werkgelegenheidsstructuur wordt verbeterd;

— de regionale ontwikkelingskansen worden uitgebuit.

Elementen van deze programmering dienen te zijn:

a. het stimuleren van het samenwerken en het eventueel samenvoegen van Nederlandse bedrijven, waar dit een efficiënte bedrijfsopzet kan bevorderen;

b. een humaan arbeidsmarktbeleid, met inbegrip van maatregelen ter verlichting van de omscholings- en overschakelingsproblemen; daarbij zal ten aanzien van de buitenlandse arbeidskracht een beleid moeten worden gevoerd, dat mede gericht is op de bevordering van de economische ontwikkeling van hun land van herkomst;

c. een sektorbeleid, ook voor Middenstand en Landbouw, waarbij rekening wordt gehouden met het eigen karakter van de diverse sectoren;

d. het consequent inzetten van beleidsinstrumenten ter vergroting van regionale ontwikkelingskansen, ook in tijden van conjunctureel herstel; in dit kader is wenselijk

— het differentiëren van de premieregelingen, o.a. naar bedrijfstaktype;

— het stimuleren van economische schaalvergroting in de regio, o.a. door overheidssteun voor regionale industrieterreinen;

- e. stimulering en tijdelijke steun van die bedrijfstakken van voldoende regionale of nationale betekenis, die na structuurverbetering weer tot rentabiliteitsherstel kunnen komen;
- f. bescherming van bedrijfstakken tegen buitenlandse concurrentie vervalsingen;
- g. de bereidheid tot overheidsdeelname, waar deze kan bijdragen om wezenlijke knelpunten — b.v. van regionale aard- op te lossen.

II De inpassing van de economische bedrijvigheid in het kader van het welzijnsbeleid is nodig, omdat niet elke verhoging van produktie en consumptie voor ons welzijn bevorderlijk is. Alleen die economische groei achten wij wenselijk, waarbij:

- de verontreiniging van ons leefmilieu binnen verantwoorde grenzen wordt gehouden; en
- de economische macht voldoende gespreid is, en verantwoord wordt gebruikt met inachtneming van de belangen van werknemers en consumenten.

Tegen deze achtergrond zal moeten worden aangestuurd op:

- 1** Een wettelijke regeling, zo mogelijk op Europees niveau, ten aanzien van de totstandkoming van **fusies** en andere machtskoncentraties, mede op basis van de gedane ervaringen met de SER fusiecode;
 - inclusief een meldingsplicht bij de overheid, die het recht dient te hebben kennelijk-schadelijke fusies nietig te verklaren.
- 2** Wettelijke maatregelen ter bescherming van de konsument tegen opdringerige reclame en agressieve verkoopmethoden; zonder de waardevolle informatieve functie van de reclame te miskennen, staan wij een beleid voor, gericht tegen een verdergaande vercommercialisering van onze levensstijl, waartoe
 - het werk van de konsumentenorganisaties dient te worden gestimuleerd, en
 - een zekere afremming — b.v. langs fiscale weg — van een excessieve toename van reclame-uitgaven dient te worden bevorderd.

3 Het totstandbrengen van een betere arbeidsverdeling over de wereld als geheel; hiertoe dient een beleid te worden ontwikkeld, gericht op heroriëntatie van de Westeuropese industriële bedrijvigheid, waarbij de nadelige gevolgen daarvan niet alleen op de betrokkenen dienen te rusten.

4 Tenslotte dient de zorg voor een voldoende inspraak van de werknemers in het gehele ondernemingsgebeuren een blijvend element van overheidsbeleid te zijn. Op basis van de reeds tot stand gebrachte wettelijke regelingen dient deze zorg in de komende kabinetsperiode met name te zijn gericht op:

- het stimuleren van, en bijdragen in, de scholing en vorming van ondernemingsraadleden;
- het bevorderen van een goede overlegstructuur in ook de kleinere en besloten ondernemingen.

VII ZELFSTANDIGEN BELEID

Het beleid ten aanzien van de vele kleine zelfstandigen met name in de sectoren Landbouw en Middenstand, zal in de komende periode verder moeten worden uitgebouwd. Velen in deze beide sectoren moeten leven van een inkomen, dat lager ligt dan het wettelijk minimumloon en kunnen hun ondernemersfunctie nauwelijks meer op een verantwoorde wijze uitoefenen. Daarom bepleiten wij in aanvulling op de maatregelen van algemeen economisch beleid:

- een konsekvent beleid ter bevordering van een betere economische **structuur** van deze bedrijven, waarbij ook moet worden gelet op de noodzakelijke schaalvergroting; de 'ontwikkelingskant' van de bestaande ontwikkelings- en saneringsfondsen zal meer dan tot nu toe uit de verf moeten komen;
- een verlichting van de financieringsproblemen voor kleinere bedrijven (door, o.a. een verruiming van de mogelijkheid tot aantrekken van risikodragend kapitaal; totstandkoming van een belastingvrije reserve);
- een aanpassing van het sociale be-

leid aan hun noden zoals door de uitbouw van de wet op de arbeidsongeschiktheid tot een volksverzekering;

- een ruimtelijk ordeningsbeleid dat mede is gericht op voldoende ontwikkelingskansen voor Middenstand en Landbouw;
- een geïntegreerd Europees landbouwbeleid, dat gericht is op de noodzakelijke structuurverbetering van de landbouw, en daartoe — in nauwe onderlinge samenhang — omvat:
 - een modern structuurbeleid,
 - een krachtig mededingingsbeleid,
 - een verantwoord prijsbeleid.

VIII SOCIALE ZEKERHEID

Op het terrein van de sociale zekerheid heeft voorrang:

- de uitbreiding van de wet op de arbeidsongeschiktheid tot een volksverzekering, met een bodemvoorziening voor de zelfstandigen. In dit kader moet tevens het probleem van de oudere ongehuwde vrouwen en de 'oudinvaliden' een betere oplossing krijgen. Het verstrekkingspakket van de A.W.B.Z. dient te worden uitgebreid.

Tevens streven we naar:

- een eerste aanzet voor een meer definitieve oplossing van het pensioenvraagstuk (uiteindelijk doel: een welvaartsvast pensioen van 70 pct. van het laatst genoten inkomen).

Ter beperking van de aanmerkelijke stijging van de totale en gemiddelde premiedruk staan wij voor:

- een verdergaande afstemming van premiegrenzen en premiehoogte op de solidariteitsgedachte;
- gerichte sociale maatregelen uit de algemene middelen, indien tot een verhoging van het laagste tarief, van de omzetbelasting wordt besloten;
- een geleidelijke beëindiging van de kinderbijslag voor het eerste kind, indien essentiële sociale voorzieningen — zoals de ombouw van de W.A.O. tot volksverzekering — niet op andere wijze blijken te kunnen worden gefinancierd;

— een verdergaande controle op het misbruik van sociale verzekeringen, inclusief een doorlichting van de oorzaken van het nog steeds stijgende ziekteverzuim.

IX INKOMENS- EN VERMOGENS- VERHOUDINGEN

De inkomens- en vermogensverhoudingen in ons land zijn ook thans nog vatbaar voor ernstige kritiek. Het gehele overheidsbeleid zal in de komende kabinetsperiode dan ook mede gericht moeten zijn op het verkrijgen van meer rechtvaardige inkomens- en vermogensverhoudingen.

Met name geldt dit voor het beleid ten aanzien van:

- het onderwijs
- de arbeidsmarkt
- de sociale zekerheid
- het belasting- en uitgavenbeleid
- het beleid t.a.v. onze economische groei.

Meer in het bijzonder staan wij voor:

1. Het opstuwen van de inkomens- en vermogensverwerving door de lagere inkomensgroepen. In het algemeen zijn daarvoor nodig:

- een verdere democratisering van onderwijs en vorming
- een bezitsvormingsbeleid, met fiscale begunstiging van winstdelingsregelingen, spaarloon, vermogensaanwasdeling en eigen woningbezit.

Afzonderlijke maatregelen zullen daarnaast nodig zijn voor de grote groep van kleine zelfstandigen in landbouw en middenstand.

2. De vormgeving van een daadwerkelijke inkomensmarkt.

Tot de instrumenten daarvan behoren:

a. Een prijsbeleid, dat rekening houdt met verschillen in produktiviteitsontwikkeling, en misbruik van economische machtsposities tegengaat;

b. loonbeleid, gericht op een sociaal verantwoord minimumloon, het tegen-

gaan van excessieve inflatiebevorderende loonstijgingen, en het stimuleren van bepaalde vormen van niet-procentuele loonsverhogingen;

c. een sociaal-verzekeringsbeleid, waarbij in premiehoogte en premiegrenzen de solidariteitsgedachte meer reliëf gegeven wordt;

d. een belastingbeleid gericht tegen ongerechtvaardigde verrijking en ten bate van een betere vermogensspreiding. In dit verband bepleiten wij: verhoging van de suksessierechten in de zijlinie, met optrekking van de belastingvrije voet in de rechte linie; gehele of gedeeltelijke vervanging van de vermogensbelasting door een belasting van tenminste 20 pct. op gerealiseerde vermogenswinsten.

X BESTUURLIJKE VERNIEUWING EN DEMOKRATISERING

1. De schaalvergroting in onze dynamische samenleving vereist dat de bestaande bestuursvormen, zo nodig ingrijpend, worden herzien en afgestemd op nieuwe ruimtelijke, sociale en economische ontwikkelingen, in het belang van alle betrokken burgers.

Dit veronderstelt o.m.:

a. de totstandkoming van stads- en streekgewesten of agglomeratieorganen op basis van een gewestwet — zonodig ook over de provinciegrenzen heen;

b. het opnieuw bezien van de taken en de omvang van alle provincies.

2. De burgers dienen sterker dan voorheen te worden betrokken bij het bestuur op alle niveaus. Geen herindelingsplannen van gemeenten of provincies, geen gewestvorming mag tot stand komen zonder tijdige inspraak vooraf van de bevolking. Voor de burger moet een beroepsmogelijkheid worden geschapen tegen beschikkingen van lagere overheden. Het is gewenst de leeftijdsgrens voor het actief kiesrecht en

de meerderjarigheid tot 18 jaar te verlagen.

3. Bij een zo belangrijke zaak als een kabinetsformatie moet de volksvertegenwoordiging als zodanig worden betrokken. De Tweede Kamer moet in een openbaar debat trachten te komen tot een voordracht van een informateur of formateur. Bij een politiek konflikt, waarbij voortzetting van een bepaalde regeringscombinatie niet meer mogelijk is, moeten nieuwe verkiezingen worden uitgeschreven.

4. Ter verkorting en vereenvoudiging van het proces van politieke beleidsvorming dient in de Eerste Kamer de behandeling van begrotingshoofdstukken en van wetsontwerpen slechts op aanvraag van een bepaald aantal leden plaats te vinden.

5. Overheidsdokumenten behoren in beginsel openbaar te zijn. Een wettelijke regeling moet daarin voorzien.

6. Bij kiesrecht-herziening dient het principe van de evenredige vertegenwoordiging te worden gehandhaafd.

XI BUITENLANDS BELEID EN ONTWIKKELINGSHULP

Het buitenlands beleid moet gericht zijn op het tot stand brengen van een rechtvaardig en veilig politiek wereldbestel. Het moet uitgaan van de fundamentele gelijkwaardigheid van alle mensen ongeacht geloof, ras en overtuiging. Alle mensen en volkeren in de wereld worden steeds meer op elkaar aangewezen en van elkaar afhankelijk. Daarom moeten wij, waar mogelijk, in gemeenschapsverband met anderen werkzaam zijn.

Verenigde Naties

De Verenigde Naties vormen de belichaming van het streven om tot een werkelijk vreedzame en welvarende volkerengemeenschap te komen. Ook

Nederland dient zich voortdurend in te spannen om de volkeren-organisatie te verbeteren en te versterken. Daartoe is wel overwogen, strategisch opgezette aktie nodig, bij voorkeur in samenwerking met andere op dit punt gelijkgezinde landen, ongeacht de groep waartoe zij worden gerekend.

In de komende jaren dient deze aktie in het bijzonder gericht te zijn op:

1. drastische verbetering van de werkwijze van de Algemene Vergadering en van de Kommissie;

2. bijeenkomsten van de Grote Vijf, inclusief de Chinese Volksrepubliek, onder auspiciën van de Verenigde Naties in neutrale landen;

3. versterking van de mogelijkheden tot beslechting van geschillen door aanvaarding door zoveel mogelijk landen van de verplichte rechtsmacht van het Internationale Hof en beschikbaarstelling van troepen-eenheden voor V.N.-akties;

4. instelling van nieuwe gezagsorganen op het gebied van de Rechten van de Mens, het leefmilieu, exploitatie van de zeebodem en ruimte onderzoek;

5. doeltreffende tegemoetkoming aan de wens naar universaliteit van de Verenigde Naties, o.a. door opnemings van de Chinese Volksrepubliek, de Bonds Republiek Duitsland, de Duitse Demokratische Republiek en levensvatbare nieuwe onafhankelijke staten en onderzoek naar de mogelijkheid van Associate Membership.

Europa

De Europese Gemeenschap moet worden uitgebreid en niet alleen sociaal-ekonomisch, maar ook politiek sterker en meer democratisch worden gemaakt. Gezien de verantwoordelijkheid en dus dienstbaarheid van Europa in wereldverband behoort meer openheid van de Gemeenschap te worden nagestreefd.

Dit vereist onder meer het tot stand komen van een gemeenschappelijke Europees sociaal-ekonomische, monetaire, regionale en buitenlandse politiek

met versterking van de positie van de Europese Kommissie en het Europese Parlement.

Ontwikkelingssamenwerking

Nederland moet krachtig bijdragen tot een internationale ontwikkelingsstrategie waardoor de arme landen binnen afzienbare tijd op eigen benen kunnen staan. Dit dient te geschieden door handelspolitieke maatregelen, aanpassing van de eigen sociaal-ekonomische structuur van de rijke landen en door een verdere verhoging van de financiële en technische ontwikkelingshulp van Nederland met toenemende inschakeling van partikuliere activiteiten zoals die van missie en zending.

Er dient te worden gestreefd naar een verdubbeling van het totaal beschikbare bedrag aan publieke middelen in de periode 1971-1975 ten opzichte van de periode 1968-1971.

Veiligheidsbeleid en Oost-West-verhouding

Het machtsverwicht is grotendeels gefundeerd op de aanwezigheid van nucleaire wapens. Het is echter niet aanvaardbaar wanneer onze verdediging haar zwaartepunt vindt in het mogelijk gebruik van deze nucleaire wapens. Daarom dient te worden gewaakt tegen een voortgaande verlaging van de zogenaamde atoomdrempel. Tevens zal krachtig moeten worden gestreefd naar een wederzijdse afschaffing van de nucleaire bewapening.

Zolang geen mondiaal veiligheidsstelsel is geschapen, moeten wij een passend aandeel leveren voor een krachtige en hechte NAVO. De NAVO moet meer en meer uitgroeien tot een instrument van crisisbeheersing en moet mede een bijdrage leveren voor betere Oost-West-verhoudingen door haar rol bij de totstandkoming van een goed voorbereide Europese veiligheidskonferentie alsmede in het streven om tot een wederzijdse beperking en afschaffing van de nucleaire bewapening te komen. Een afzonderlijke West-Europese kernmacht naast die van de Verenigde Staten dient te worden afgevoerd, terwijl er naar moet worden

gestreefd om de nationale Engelse en Franse kernmachten minstens te coördineren binnen de NAVO-strategie. Nederland zal ook zelfstandig en in Europees verband initiatieven moeten ontwikkelen ter verbetering van de Oost-West-verhouding.

De betrekkingen tussen Oost en West dienen niet alleen op politiek gebied maar ook op ekonomisch, kultureel, wetenschappelijk en sportief gebied te worden verstevigd.

Defensie

1. Het primaire doel van de defensie-inspanning is het voorkomen van oorlog en het beheersen van crises.

Dit doel kan alleen worden nagestreefd binnen de kaders van Verenigde Naties en Noordatlantische Verdragsorganisatie.

De Nederlandse bijdrage aan de gemeenschappelijke verdediging in het verband van de NAVO dient te passen in de strategie van het aangepaste antwoord en moet derhalve met name voldoen aan nog eisen van moreel, paraatheid, mobiliteit, uitrusting en geoefendheid.

2. De defensie-inspanning dient mede dienstbaar gemaakt aan de vervulling van vredestaken in het kader van de Verenigde Naties, de bestrijding van rampen in en buiten Nederland.

3. Vooropstellend, dat Nederland zo goed mogelijk behoort te voldoen aan vrijwillig aanvaarde verplichtingen in bondgenootschappelijk verband, is het — mede gezien de internationaal-politieke, strategische en technische ontwikkelingen — noodzakelijk, dat de taakstelling van de Nederlandse defensie in bondgenootschappelijk verband en de voor de vervulling daarvan vereiste middelen en methoden aan een hernieuwd kritisch onderzoek worden onderworpen.

Indien moet worden gekonkludeerd, dat wijziging in taken en/of middelen noodzakelijk is, dan dient met kracht te worden gestreefd naar overeenstemming terzake in bondgenootschappelijk verband.

Tevens dient een onafhankelijk onderzoek plaats te vinden naar de meest doelmatige structuur van departemen-

tale organisatie in ruime zin (horizontaal-vertikaal). Dit onderzoek dient bij voorkeur te geschieden door een gemengd civiel-militaire commissie. Het dient bouwstenen aan te dragen voor een nieuwe, in de herfst van 1972 te publiceren defensienota.

4. Verdere verbetering van leef- en werkklimaat in de krijgsmacht is noodzakelijk. Mede door een zo groot mogelijke openheid bij de verschaffing van informatie dient te worden gestreefd naar een verder verbeterde prestatie van het beleid, die het Nederlandse volk en met name de dienstplichtigen overtuigt van de noodzaak van een defensie-inspanning, die gericht is op het voorkomen van oorlog.

5. Teneinde een continu en doeltreffend beleid te waarborgen dient te worden gestreefd naar een duidelijke financieringsafpraak zodat een eenmaal overeengekomen defensie-inspanning inderdaad in stand kan worden gehouden. Daartoe kan worden gedacht aan een koppeling van de defensie-uitgaven aan een voor de gehele periode geldend gemiddeld percentage van het Nationaal Inkomen.

Koninkrijk

Indien Suriname en de Nederlandse Antillen vanuit het streven naar volkenrechtelijke onafhankelijkheid en economische zelfstandigheid een wijziging of beëindiging van het Statuut wensen, dient Nederland daaraan op konstruktieve wijze medewerking te verlenen. Nederland dient ook zelfstandig initiatieven tot overleg daarover te ontwikkelen.

De Nederlandse bereidheid om bij te dragen aan de economische en maatschappelijke ontwikkeling van die landen dient onverkort gehandhaafd te blijven.

XII FINANCIËEL BELEID

In dit program zijn diverse wensen opgesomd, die veel geld kosten. Zij vergen dan ook een sterkere groei van

de overheidsbestedingen dan van de partikuliere bestedingen.

Om die verhoudingsgewijs sterkere groei te bereiken is echter meer nodig dan een aantal belastingmaatregelen. Daarvoor is ook noodzakelijk, dat die belastingmaatregelen metterdaad in de samenleving worden aanvaard, d.w.z. dat zij geen aanleiding geven tot ekstra loon- en prijsverhogingen. In dat geval zou immers op de hogere belastingdruk en de verdere groei van de overheidsbestedingen de prijs komen te staan van een scherpe loon- en prijsspiraal. Daarom is voor het 'trekken' van de hierna genoemde programmapunten onontbeerlijk, dat door de overheid een zekere overeenstemming wordt bereikt met het georganiseerde bedrijfsleven over de beperkingen, welke men bij de groei van de voor consumptie beschikbare inkomens in de samenleving wil gedogen. Zonder een zekere rem op de groei van deze inkomens zal van een duidelijke uitbreiding van tal van openbare voorzieningen namelijk geen sprake kunnen zijn.

Meer in concreto staan wij het volgende financiële beleid voor:

1. Het begrotingsbeleid zal steeds mede dienstbaar moeten zijn aan een matiging van inflatoire spanningen. Inflatie — een aanhoudende druk op ons prijspeil — is immers een van de meest onbillijke vormen van inkomensverdeling die er bestaat. Zij berooft de kleine zelfstandigen en 'vergeten groepen' van hun levensmogelijkheden, en leidt tot onvoorziene dalingen in het reëel besteedbaar loon van werknemers.

2. Het toepassen van een stringentere voortgangskontrolé op de doelmatigheid van de overheidsuitgaven, met inschakeling van de algemene rekenkamer.

3. Een verdere verhoging van retributies, legesgelden en overheidstarieven is aanvaardbaar, voorzover de kostenstijgingen die noodzakelijk maken; daarbij dient echter rekening te worden gehouden met de positie van de sociaal-zwakkeren.

4. De drie samenwerkende partijen achten het voor de uitvoering van dit program in elk geval aanvaardbaar dat

de belastingdruk toeneemt met omstreeks een half procent per jaar.

Voor deze gewenste verdere verhoging van de belastingdruk komen achtereenvolgens in aanmerking:

a. het niet teruggeven van de zogenoemde reële progressie van de loonen inkomstenbelasting (die echter gedeeltelijk moet worden benut voor een verdere optrekking van de belastingvrije voet);

b. een verzwaring van de suksessie-rechten in de zijlinie, en een verschuiving van de belastingheffing op vermogens naar die op vermogenswinsten;

c. een verhoging van de omzetbelasting, mede afgestemd op de in de E.E.G. gewenste ontwikkeling (zodanig gepaard gaande met gerichte sociale compensaties voor de minst-draagkrachtigen);

d. een gematigde verhoging van de vennootschapsbelasting.

5. Ten aanzien van de inflatoire meeropbrengsten van de loon- en inkomstenbelasting zal in de komende kabinetsperiode een regeling van kracht dienen te worden, waarbij ervan wordt uitgegaan dat deze meeropbrengsten regelmatig zullen worden gekorrigeerd. Bij die regeling dient echter:

a. een zekere speelruimte te bestaan ten aanzien van tijdstippen van deze korrektie;

b. de mogelijkheid te worden opgehouden voor een met het oog op andere wezenlijke beleidsdoelstellingen niet of geheel realiseren van deze korrektie. Bij het nemen van de beslissing speelt een belangrijke rol of met het georganiseerde bedrijfsleven overeenstemming kan worden bereikt over een — voor de groei van de openbare voorzieningen gewenste — verdergaande matiging in de ontwikkeling van de beschikbare inkomens.

6. De structuur van onze belastingheffing zal doorzichtiger moeten worden, en de belastingformulieren eenvoudiger. De instelling van een staatscommissie met deze opdracht verdient aanbeveling.